

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 45, м. Київ, 03035, тел. (044) 251-62-62, (044) 251-62-66

E-mail: sl.dilovod@amcu.gov.ua, сайт: amcu.gov.ua, код згідно ЄДРПОУ 00032767

№ _____

На № _____

від _____

Комітет Верховної Ради України з питань
інтеграції України до Європейського Союзу

Комітет Верховної Ради України з питань
енергетики та житлово-комунальних послуг

*Щодо законопроектів № 14113
та № 14216*

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет) у межах повноважень розглянув лист Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу від 26.11.2025 № 04-20/12-2025/273258 (вх. Комітету № 1-01/623 від 26.11.2025) стосовно надання експертного висновку (позиції) щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо діяльності Державного акціонерного товариства «Чорноморнафтогаз» (щодо захисту національних інтересів України в енергетичній сфері)» (реєстраційний № 14113 від 10.10.2025) (далі – проект Закону № 14113) та проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення платоспроможності окремих державних підприємств у сфері енергетики, що перебувають у критичному стані» (реєстраційний № 14216 від 14.11.2025) (далі – проект Закону № 14216), та повідомляє про таке.

Щодо законодавства у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання.

Проектом Закону № 14113 пропонується продовжити на 3 роки (до 31.12.2028) дію чинної тимчасової норми законодавства щодо зняття арештів та заборони відчуження майна Державного акціонерного товариства «Чорноморнафтогаз» у виконавчих провадженнях шляхом внесення відповідних змін до Закону України «Про виконавче провадження».

Крім цього, зазначеним законопроектом пропонується продовжити на 3 роки (до 31.12.2028) чинний наразі мораторій на порушення справ про банкрутство Державного акціонерного товариства «Чорноморнафтогаз» шляхом внесення відповідних змін до Кодексу України з процедур банкрутства.

Проектом Закону № 14216 пропонується продовжити на два роки термін дії мораторію на реалізацію виконавчих проваджень та заходів примусового виконання рішень щодо державних підприємств у сфері енергетики (а саме щодо: Державного підприємства «Східний гірничо-збагачувальний комбінат», операторів системи розподілу та державних

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД

Сертифікат:

3FAA9288358EC003040000002B6B3700D3FAE700

Підписувач: Кириленко Павло Олександрович

Дійсний з: 04.09.2025 12:44:23 по 04.09.2027 12:44:23

Антимонопольний комітет України

№ 500-08/01-13027e від 05.12.2025

вугледобувних підприємств), накладення арештів та заборон відчуження майна в таких виконавчих провадженнях, мораторію на порушення справ про банкрутство державних вугледобувних підприємств – з 1 січня 2026 року до 1 січня 2028 року.

Згідно з пунктом 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

Отже, заходи щодо стабілізації фінансового стану Державного акціонерного товариства «Чорноморнафтогаз», передбачені проектом Закону № 14113, та заходи щодо стабілізації фінансового стану Державного підприємства «Східний гірничо-збагачувальний комбінат», операторів системи розподілу та державних вугледобувних підприємств, передбачені проектом Закону № 14216, можуть містити ознаки державної допомоги.

Відповідно до пункту 2 частини другої статті 8 Закону до повноважень Комітету як Уповноваженого органу з питань державної допомоги належить, зокрема, *визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання* за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, оцінювання допустимості державної допомоги для конкуренції, прийняття рішень, передбачених цим Законом.

Рішення Уповноваженого органу з питань державної допомоги за результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу або справи про державну допомогу відповідно до Закону приймаються за результатами розгляду інформації, наданої в повідомленні надавачем державної допомоги, а також на підставі ґрунтовного аналізу іншої інформації та матеріалів, наявних у Комітеті.

Разом із тим відповідно до пункту 5² розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону (згідно із Законом України від 15.03.2022 № 2134-IX, в редакції Закону України від 01.04.2022 № 2175-IX; доповнений Законом України від 21.05.2024 № 3720-IX, враховуючи Закон України від 08.10.2024 № 3994-IX), зокрема, під час дії воєнного стану норми статей 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 цього Закону та інші норми законодавства, що впливають із зазначених статей цього Закону, не застосовуються. Державна допомога, що надається під час дії воєнного стану, *є допустимою.*

Надавачі державної допомоги звільняються від обов'язку:

повідомлення про нову державну допомогу та про пропозиції щодо внесення змін до умов чинної державної допомоги, якщо така державна допомога надається під час дії воєнного стану та протягом одного року після його припинення або скасування;

подання інформації про чинну державну допомогу, надану під час дії воєнного стану та протягом одного року після його припинення або скасування.

Виключення, передбачені цим пунктом, не застосовуються до надання державної допомоги через Фонд розвитку підприємництва. Положення цього Закону застосовуються до такої державної допомоги в повному обсязі (з дати набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій Національного банку України з державного регулювання ринків фінансових послуг», а саме з 08.11.2024). Зазначене виключення діє до 12.12.2025 у зв'язку зі змінами, прийнятими Законом України від 21.08.2025 № 4585-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені у зв'язку з проходженням військової служби».

Водночас частиною першою статті 262 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію), встановлено, що будь-яка допомога, надана Україною або країнами-членами Європейського Союзу з використанням державних ресурсів, що спотворює або загрожує спотворити конкуренцію шляхом надання переваг окремим підприємствам або виробництву окремих товарів, є несумісною з належним функціонуванням цієї Угоди в тій мірі, у якій вона може впливати на торгівлю між Сторонами.

Частинами другою та третьою статті 262 Угоди про асоціацію визначено, яка допомога вважатиметься сумісною з належним функціонуванням Угоди та яка допомога може вважатися сумісною з належним виконанням цієї Угоди.

При цьому згідно зі статтею 264 Угоди про асоціацію Сторони домовились, що вони застосовуватимуть положення Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Союзу.

Отже, у разі якщо заходи щодо стабілізації фінансового стану Державного акціонерного товариства «Чорноморнафтогаз», які передбачені проектом Закону № 14113, заходи щодо стабілізації фінансового стану Державного підприємства «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» та державних вугледобувних підприємств, які передбачені проектом Закону № 14216, передбачатимуть надання державної допомоги таким суб'єктам господарювання, такі заходи мають відповідати вимогам Угоди про асоціацію та бути реалізовані з урахуванням *acquis* ЄС у сфері державної допомоги.

Разом із тим враховуючи положення статті 5 Закону України «Про природні монополії», *оператори систем розподілу*, щодо яких проектом Закону № 14216 пропонується вжити заходів зі стабілізації їх фінансового стану, належать до суб'єктів природної монополії, що провадять господарську діяльність на ринках надання послуг із розподілу електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії.

Відповідно до пункту 187 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – Повідомлення ЄК) заходи з підтримки, яка надається державою, вважаються такими, що спотворюють конкуренцію або загрожують спотворенням конкуренції, коли вони покращують конкурентну позицію їх отримувача порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які є його конкурентами.

За загальним правилом надання послуг законною монополією виключає будь-яке спотворення конкуренції, однак є умови, що мають бути кумулятивно виконані. Ці умови встановлені пунктом 188 Повідомлення ЄК, а саме:

послуга має бути предметом законної монополії, при цьому законна монополія існує у випадках, коли певна послуга зарезервована законом або регуляторними заходами для виключного постачальника, з чіткою заборорою для будь-якого іншого оператора надавати таку послугу (навіть для задоволення можливого залишкового попиту з боку певних груп клієнтів), однак сам факт того, що надання публічної послуги доручено конкретному підприємству, не означає, що таке підприємство користується законною монополією;

законна монополія не лише виключає можливість конкуренції на ринку, а й передбачає наявність ексклюзивного надавача відповідної послуги на такому ринку;

відповідна послуга не конкурує з іншими послугами;

якщо надавач відповідної послуги здійснює діяльність на іншому ринку (за географічним розташуванням чи продукцією), відкритому для конкуренції, можливість здійснення перехресного субсидіювання має бути виключена.

Отже, у разі якщо при реалізації заходів щодо стабілізації фінансового стану операторів системи розподілу, передбачених проектом Закону № 14216, будуть дотримані зазначені умови, за яких виключається спотворення економічної конкуренції, така підтримка не вважатиметься державною допомогою. У протилежному випадку такі заходи можуть містити ознаки державної допомоги суб'єктам господарювання та повинні бути реалізовані з урахуванням вимог Угоди про асоціацію та *acquis* ЄС у сфері державної допомоги.

Голова Комітету

Павло КИРИЛЕНКО